

Fårefedt afværger høstdrab af rådyrlam

Mellem 10.000 og 20.000 rålam risikerer i den kommende tid at miste livet eller blive lemlæstet ved græsslæt. Det har hverken jægere eller landmænd interesse i, men nu har forsøg vist, at et middel baseret på fårefedt er et effektivt værn mod høstdrab på rådyrlam ved græsslæt.

Græsarealer i landbrugsproduktionen er et yndet gemmested for hjortevildt, hvor rådyrlamene trykker sig i stedet for at flygte i den første del af deres liv. Ved græsslæt i maj og juni måned risikerer en del rådyrlam at blive påkørt, slået ihjel

eller lemlæstet under høstarbejdet.

Adfærden er en god overlevelsesstrategi i forhold til naturlige rovdyr, men katastrofal i forhold til moderne høstmaskiner, og høstdrab er derfor et tilbagevendende problem hvert år.

Jægernes Naturfond har derfor støttet

et projekt, hvor Danmarks Jægerforbund, SEGES Innovation, Teknologisk Institut og Scandinavian Drone Solutions har udviklet en praktisk anvendelig metode til at afværge drab og lemlæstelse af rådyrlam ved græsslæt.

Vi ved ud fra tidligere undersøgelser

Sprøjteditronen (DJI Agras T10) påfyldes otte liter af afværgemidlet TRICO, som spredes i tremeters zoner 20 meter fra markkanten dagen før græsslæt. Midlet, som er baseret på fårefedt, får råen til at kalde lammene ud af marken, når hun kommer for at give dem mælk. Råens naturlige adfærd udnyttes dermed til at forhindre høstdrab.

"Kommandocentralen", som skærmer for nattekulden. Herfra styres nattens droneflyvninger med termisk kamera, som kortlægger forekomsten af varme pletter (potentielle rådyrlam). Efter solopgang verificeres alle fund. Der anvendes 2 stk. DJI Matrice 300-droner med H20T-kamera.

og modelberegninger, at mellem 10.000 og 20.000 rådyrlam årligt risikerer at blive dræbt eller lemlæstet ved græsslæt i Danmark. Resterne af et påkørt rådyrlam kan efterfølgende medføre forgiftning af græsfoderet og kvægbesætninger. For traktorføreren er det desuden ofte en traumatisk oplevelse af påkøre et dyr, og landbrugserhvervet har derfor længe ønsket sig en effektiv metode til at kunne undgå disse påkørsler.

Praktisk anvendelig metode

Undersøgelsen har fokuseret på at udvikle en praktisk anvendelig metode, så selv den effektive landmand i den travle høsttid får mulighed for til at forhindre høstdrab.

Rådyrlam placeres af deres mor på de åbne græsarealer, og i de første uger af deres liv vil de gemme sig og reagerer ikke på hverken mennesker, maskiner eller rovdyr. Det er denne adfærd, som gør, at de er meget udsatte under græshøst, og ideen med projektet er at placere et afskrækningsmiddel på arealet, der efterfølgende får moren til at flytte rådyrlammet til et sikkert sted, så landmanden dagen efter kan høste uden at risikere at påkøre rådyrlam.

I forsøgsarbejdet indgik 300 hektar græsarealer ved Nørreådal mellem Viborg og Randers. ▶

TRICO

TRICO er et godkendt sprøjtemiddel til afskrækning af hjortevildt i skovbrug, frugtplantager og i markafgrøder. Det virker ved hjælp af duft og smag, så hjortevildt holder sig væk. Det aktive stof er fårefedt, og det anvendes på træer, buske eller markafgrøder uden at skade planterne. TRICO kan desuden anvendes i økologisk jordbrugsproduktion. TRICO bør kunne købes/skaffes af alle grovvarehandler i Danmark, men kræver, at køber har sprøjtecertifikat. Udbringning kan foretages med en hvilken som helst godkendt sprøjte, ATV-sprøjte, traktorsprøjte eller med en sprøjteditron. At anvende sprøjteditron kræver indtil videre dispensation eller ændring af gældende EU-regler. Fra forskellig side arbejdes på forslag til ændring af de nuværende regler.

1/3 ann
184 x 90

Kort over arealerne, der viser de verificerede forekomster af rådyrlam før og efter evt. sprøjtning med TRICO af markerne. Blåt kryds indikerer placering for behandling, og rødt kryds er efter behandling med TRICO. De gule arealer er behandlet med TRICO, og det grå areal er overfløjet med sprøjtedronen uden at udsprøjte TRICO.

► Natten før placering af afskrækningsmiddel blev der ved hjælp af droner med termiske kameraer fundet marker med rådyrlam. Dagen efter blev der med en sprøjtedrone placeret TRICO-afskrækningsmiddel i tre meter brede baner 20 meter inde på et udvalg af markerne med rådyrlam. Den efterfølgende nat blev der igen fløjet med drone med termiske kameraer, så placeringen af rådyrlam igen kunne følges på arealerne.

Ved ovennævnte udbringningsmønstre blev der anvendt ca. en liter TRICO pr. hektar (afhængig af markens form) svarende til et prisniveau på ca. 125 kr./hektar. Halv dosis virker muligvis også, men er endnu ikke testet.

Afværgemidlet virker

På de 300 hektar fandt vi i alt 12 rådyrlam, og ved udlægning af TRICO

blev 11 ud af 12 rådyrlam fjernet af ræen. Resultatet viser en statistisk signifikant effekt af afværgemidlet, når vi undersøger på både mark- og enkeltdyrniveau. Kontrollflyvning med dronen uden udsprøjtning påvirkede ikke lammenes fordeling. Resultaterne af undersøgelsen viser, at udlægning af afskrækningsmidlet TRICO er en praktisk anvendelig og effektiv metode til at forebygge drab på rådyrlam ved græsslæt.

Resultatet kan fremadrettet bruges af landmænd eller maskinstationer, som blot skal sprøjte TRICO i en brømme rundt om markerne, og dermed er rådyrlam dagen efter væk fra arealerne i god tid før høst. Den verifikation, som projektgruppen har udført med termiske kameraer, er ikke nødvendig i den daglige an-

Der kan sprøjtes fra luften eller fra en ATV. Her er en ATV udstyret med en Faunamaster Sprøjte 70 til en pris af cirka 12.000 kr. Den forhandles af firmaet Faunamaster i Grindsted.

Udbredelse af metoden

Da landbrugets maskinstationer står for over halvdelen af årets græsslæt, er de helt centrale for, at afværgemetoden tages i brug. Forebyggende sprøjtning skal kunne tilbydes græsslæt-kunder.

Landbrugsvirksomheder med eget udstyr til græsslæt kan selv styre processen med udlægning af afværgemiddel dagen før slæt. Landbrug, der ikke råder over sprøjteudstyr, kan evt. indgå i samarbejde med kolleger eller maskinstationer, der har sprøjteudstyr, om at afværge høstdrab.

Som jæger kan du altid gøre noget – enklest ved at italesætte behovet overfor grundejeren og samarbejde om en løsning.

For dem, der vil læse mere, henvises til originalrapport på DJ's hjemmeside:

kortlink.dk/2pr8f

Projektet er finansieret af Jægerens Naturfond.

vendelse af TRICO, men blot udført for at kunne føre bevis for virkningen.

Anvendelse af sprøjtedrone i forsøgsarbejdet er alene valgt for at undgå kørsel i afgrøden, men afværgemidlet kan udbringes med ethvert andet sprøjteaggregat. Forsøg med kvæg fodret med ensileret græs behandlet med TRICO før høst har ikke vist tegn på reduceret foderoptagelse. ♦

DJ's kommentar

Landmanden, som driver jorden, har naturligvis ansvaret for, at der iværksættes afværgeforanstaltninger mod høstdrab. Enten ved selv at udføre opgaven eller lave aftaler med andre om at gøre det. Med denne succesfulde afprøvning har jægerne via Jægerens Naturfonds finansiering taget ansvar for at udvikle og afprøve en praktisk anvendelig metode, som allerede fra denne sæson kan bruges i det moderne landbrug, hvor store arealer skal høstes på kort tid.

Jacob Bergmann Nielsen, chefkonsulent, natur- og vildtpleje samt landbrug ved Danmarks Jægerforbund